

Raad van de
Europese Unie

**Brussel, 8 december 2023
(OR. en)**

**8904/16
ADD 1 REV 1 DCL 1**

**AVIATION 101
RELEX 388
ASIE 29**

DERUBRICERING

---

van document: 8904/16 ADD 1 REV 1

nieuwe status: Publiek

Betreft: Ontwerpbesluit van de Raad houdende machtiging van de Commissie tot het openen van onderhandelingen over een brede luchtvervoerovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN) wat betreft aangelegenheden die onder exclusieve Uniebevoegdheid vallen
- Vaststelling

Hierbij gaat voor de delegaties de gederubriceerde versie van bovengenoemd document.

De tekst van dit document is identiek aan die van de voorgaande versie.

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 30 mei 2016
(OR. en)

8904/16
ADD 1 REV 1

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

AVIATION 101
RELEX 388
ASIE 29

VERSLAG

---

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers (1e deel) / de Raad / de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen
nr. vorig doc.:	8313/1/16 REV 1 EU RESTRICTED
Nr. Comdoc.:	15116/15 + ADD 1 EU RESTRICTED
Betreft:	Ontwerpbesluit van de Raad houdende machtiging van de Commissie tot het openen van onderhandelingen over een brede luchtvervoerovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN) wat betreft aangelegenheden die onder exclusieve Uniebevoegdheid vallen - Vaststelling

---

Hierbij gaat voor de delegaties het door het voorzitterschap voorgestelde ontwerp van het in hoofde genoemde besluit van de Raad.

**ONTWERP
BESLUIT VAN DE RAAD**

houdende machtiging van de Commissie tot het openen van onderhandelingen over een brede luchtvervoersovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN) wat betreft aangelegenheden die onder exclusieve Uniebevoegdheid vallen

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 100, lid 2, en artikel 218, leden 3 en 4,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Met het oog op het sluiten van een brede luchtvervoersovereenkomst met de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN) moeten er onderhandelingen worden geopend.
- (2) De Commissie dient als onderhandelaar te worden aangewezen.
- (3) De onderhandelingen moeten door de Commissie worden gevoerd in overleg met het bijzonder comité en overeenkomstig de respectieve rollen van de instellingen in overeenstemming met artikel 13, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 218 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie.

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

- (4) Om het best de belangen van het externe luchtvaartbeleid van de Unie te dienen, moet de machtiging tot onderhandelen beperkt in de tijd zijn met de mogelijkheid van verlenging. Vóór het verstrijken van de termijn dient de Raad op basis van een aanbeveling van de Commissie te beoordelen of het in het belang van de Unie is de onderhandelingen voort te zetten, rekening houdend met het standpunt van de ASEAN-lidstaten, de voortgang van de onderhandelingen, alsmede andere factoren die voor deze beoordeling relevant zijn. Die in de tijd beperkte machtiging met de mogelijkheid van verlenging mag de bevoegdheid van de Unieonderhandelaar tijdens zijn onderhandelingen met de ASEAN-lidstaten niet inperken.

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

DECLASSIFIED

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Artikel 1

De Commissie wordt gemachtigd om namens de Unie te onderhandelen over een brede luchtvervoersovereenkomst met de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische staten (ASEAN) wat betreft aangelegenheden die onder exclusieve Uniebevoegdheid vallen.

Artikel 2

De Commissie voert de onderhandelingen overeenkomstig de in de bijlage bij dit besluit vervatte onderhandelingsrichtsnoeren. De onderhandelingsrichtsnoeren kunnen niet zodanig worden gelezen dat ze op enige wijze afbreuk doen aan de respectieve bevoegdheden van de Unie en de lidstaten.

Artikel 3

De onderhandelingen worden gevoerd in overleg met het bijzonder comité en overeenkomstig de in afdeling 2 van de bijlage bij dit besluit beschreven procedure.

Artikel 3a

Dit besluit is toepasselijk voor een periode van vier jaar vanaf de datum van de vaststelling ervan. Uiterlijk zes maanden voor het verstrijken van de geldigheid van het besluit kan de Commissie de Raad een aanbeveling tot verlenging van de geldigheidstermijn van dit besluit voorleggen. De Raad kan besluiten de geldigheidstermijn te verlengen na een beoordeling waarbij rekening wordt gehouden met de voortgang van de onderhandelingen, het standpunt van de ASEAN-lidstaten, alsmede andere factoren die voor deze beoordeling relevant zijn.

Artikel 4

Dit besluit is gericht tot de Commissie.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter

ONDERHANDELINGSRICHTSNOEREN

voor

**een brede luchtvervoersovereenkomst met de lidstaten van de Associatie
van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN)**

AFDELING 1

1. DOEL VAN DE ONDERHANDELINGEN

Op basis van de hechte politieke en economische betrekkingen tussen de Europese Unie en (hierna de "EU") en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (hierna de "ASEAN"), moet de overeenkomst betrekking hebben op een reeks aangelegenheden die hoofdzakelijk tot doel hebben de openstelling van de markt tussen de EU en de ASEAN te bewerkstelligen, zodat luchtvaartmaatschappijen van beide partijen geleidelijk aan vrij hun diensten kunnen verrichten op basis van commerciële beginselen en op eerlijke en gelijke basis en onder geharmoniseerde regelgevingsvoorwaarden kunnen concurreren.

De onderhandelingen met ASEAN-lidstaten moeten een geleidelijke en wederzijdse openstelling van de markt en een nauwere samenwerking en convergentie op het gebied van regelgeving tot doel hebben. Het doel van deze onderhandelingen moet zijn om een volledige overeenkomst tussen de twee blokken te sluiten als middel om de betrekkingen tussen de EU en de ASEAN in een strategische sector te versterken.

In de overeenkomst moet worden bepaald dat alle EU-luchtvaartmaatschappijen onder gelijke voorwaarden toegang krijgen tot de ASEAN-markt.

2. TOEPASSINGSGEBIED VAN DE OVEREENKOMST

Een brede luchtvervoersovereenkomst zou de partijen in staat stellen een duidelijk en coherent kader te vormen waarbinnen zij hun toekomstige luchtvaartbetrekkingen constructief kunnen ontwikkelen.

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Het kader zou gebaseerd zijn op een totaalpakket van rechten en verplichtingen ter waarborging en bevordering van, onder meer en voor zover mogelijk, het in overeenstemming brengen van de luchtvaartwetgeving met de toepasselijke EU-normen en -wetgeving op het gebied van beveiliging, veiligheid, luchtverkeersbeheer, luchtvaartinfrastructuur, milieunormen, mededinging, consumentenbescherming, geautomatiseerde boekingsystemen en sociale aspecten. Door de overeenkomst zou een aantal kwesties worden geregeld met het doel de geleidelijke, wederzijdse, duurzame en evenwichtige marktopening te garanderen, in combinatie met een proces van samenwerking op regelgevingsgebied in de richting van convergentie, dat evenwel een passende mate van flexibiliteit biedt (bijv. wat de overgangsperioden betreft). De overeenkomst mag niet leiden tot een verlaging van het niveau van markttoegang dat door de bestaande bilaterale overeenkomsten tussen EU-lidstaten en ASEAN-lidstaten tot stand is gebracht.

- (1) De Commissie ziet erop toe dat de overeenkomst spoort met het Verdrag en de relevante EU-wetgeving.
- (2) De overeenkomst moet waarborgen dat alle EU-luchtvaartmaatschappijen met betrekking tot alle onder de overeenkomst vallende aangelegenheden gelijk en op een niet-discriminerende manier, ongeacht de nationaliteit, worden behandeld, en elk voorbehoud dat hierbij door een van de partijen bij de overeenkomst wordt gemaakt, moet nietig zijn.
- (3) De overeenkomst moet passende mechanismen bevatten voor controle en informatie-uitwisseling, teneinde te garanderen dat beide partijen erop kunnen vertrouwen dat de aangegane verplichtingen worden nagekomen, zodat een gelijk speelveld wordt gecreëerd.
- (4) De overeenkomst moet een bepaling bevatten met betrekking tot aanvragen van exploitatievergunningen door luchtvaartmaatschappijen. De bepaling moet gebaseerd zijn op procedures die zo min mogelijk vertraging veroorzaken en moet voor de EU-luchtvaartmaatschappijen een weerspiegeling zijn van de bepalingen van de EU-verdragen en EU-wetgeving inzake vergunningen.
- (5) Een bepaling die vooruitzichten biedt op verdere of volledige liberalisering van de voorschriften inzake eigendom van en zeggenschap over luchtvaartmaatschappijen moet in overweging worden genomen, zulks op basis van de beginselen van wederkerigheid en gelijke kansen.

- (6) De overeenkomst moet gericht zijn op de liberalisering van de luchtvervoersmarkt tussen de EU en de ASEAN en moet de basis vormen voor open en eerlijke mededinging met regelgevingsvoorwaarden die gelijkelijk op luchtvaartmaatschappijen uit de EU en de ASEAN van toepassing zijn. Zo niet wordt de belangrijke doelstelling van een gelijk speelveld niet bereikt. Het is derhalve belangrijk te bepalen op welke gebieden een gelijk speelveld moet worden bereikt, rekening houdend met de belangen van consumenten en luchtvaartmaatschappijen. Mogelijke verschillen tussen de regels van de EU en de ASEAN op deze gebieden moeten in kaart worden gebracht en beoordeeld. Dit zou het pad effenen voor de ontwikkeling van het regelgevingskader voor een dergelijke overeenkomst.

De liberalisering van de luchtvervoersmarkt tussen de EU en de ASEAN moet op wederzijdse basis – voor passagiers- en gecombineerde diensten – de vervoersrechten van de derde en vierde vrijheid omvatten en, voor diensten binnen de EU en binnen de ASEAN, de vervoersrechten van de vijfde vrijheid; voor vrachtdiensten moet de liberalisering de vervoersrechten van de derde, vierde en vijfde vrijheid omvatten.

- (7) De overeenkomst moet zo streng mogelijke bepalingen inzake veiligheid en beveiliging van de luchtvaart bevatten. Het doel moet zijn niveaus te bereiken die vergelijkbaar zijn met de binnen de Unie bereikte niveaus en, in voorkomend geval, in overeenstemming met de internationaal erkende normen en aanbevolen praktijken en procedures voor luchtvaartdiensten.
- (8) De overeenkomst moet robuuste bepalingen over eerlijke mededinging en over staatssteun bevatten teneinde een gelijk speelveld voor alle marktdeelnemers tot stand te brengen. De Europese standaardbepaling over eerlijke mededinging moet de basis voor de onderhandelingen vormen en alle beginselen eruit moeten in de overeenkomst worden gehuldigd.
- De overeenkomst moet bepalingen bevatten ter waarborging van transparantie, in het bijzonder betreffende financiële en boekhoudkundige informatie, om te garanderen dat de voorschriften van de overeenkomst worden nageleefd.
- (9) De overeenkomst moet bepalingen inzake commerciële en operationele flexibiliteit bevatten (bijv. aspecten van intermodaliteit tussen verschillende vervoerswijzen).

RESTREINT UE/EU RESTRICTED

- (10) De overeenkomst moet bepalingen bevatten die ervoor zorgen dat de respectieve beleidsmaatregelen en wetgeving van de partijen een hoog beschermingsniveau op arbeids- en sociaal gebied bevorderen, en bepalingen die garanderen dat de door de overeenkomst gecreëerde kansen de binnenlandse arbeidswetgeving en -normen en de handhaving daarvan niet ondermijnen. De overeenkomst moet ook tot doel hebben internationaal overeengekomen normen en overeenkomsten op arbeids- en sociaal gebied die relevant zijn voor de luchtvaartsector, met name die welke door de fundamentele verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) zijn omschreven, en de effectieve toepassing daarvan te bevorderen.
- (11) In de overeenkomst moet worden gewezen op het belang en de urgentie van klimaatactie en op het belang dat aan relevante milieunormen voor de luchtvaart moet worden gehecht. De overeenkomst moet ruimte laten voor verder overleg over mondiale maatregelen, maar moet ook de toepasselijke EU-normen en –wetgeving bevorderen, met volledige inachtneming van de autonomie op regelgevingsgebied van elke partij om passende wetgeving te ontwikkelen en in stand te houden op het gebied van klimaatverandering en andere milieuaangelegenheden.
- (12) De overeenkomst mag niet verbieden dat op een niet-discriminerende basis belasting wordt geheven op aan luchtvaartuigen geleverde brandstof voor vluchten tussen twee punten op het grondgebied van een partij, waaronder vluchten tussen twee lidstaten van de Europese Unie.
- (13) Er moet bijzondere nadruk worden gelegd op het oplossen van problemen met "zaken doen".
- (14) De overeenkomst mag geen gevolgen hebben op btw-gebied. De overeenkomst mag ook geen gevolgen hebben voor de bepalingen van de respectieve overeenkomsten die van kracht zijn tussen een EU-lidstaat en een ASEAN-lidstaat met het oog op het voorkomen van dubbele belasting op inkomsten en kapitaal.
- (15) De overeenkomst moet ervoor zorgen dat alle maatschappijen over de vrijheid beschikken om plaatselijk verdiende middelen zonder beperking toe te zenden aan het land of de landen van hun keuze, en dit onmiddellijk, in vrij tegen de marktwisselkoers om te wisselen valuta.

- (16) In de overeenkomst moet de mogelijkheid van toetreding in de toekomst van Noorwegen en IJsland en eventuele andere derde landen worden opgenomen.
- (17) De overeenkomst moet gelijkelijk authentiek zijn in alle officiële EU-talen en moet een taalclausule in die zin bevatten.

3. STRUCTUUR VAN DE OVEREENKOMST

Wanneer de definitieve overeenkomst in werking treedt, zal zij prevaleren boven de relevante bepalingen van de bestaande bilaterale overeenkomsten voor luchtdiensten tussen EU-lidstaten en ASEAN-lidstaten, rekening houdend met de horizontale luchtvervoersovereenkomsten tussen de EU en Singapore, Maleisië, Vietnam en Indonesië.

Er kan worden voorgesteld bepaalde onderdelen van een definitieve overeenkomst gefaseerd uit te voeren, in het bijzonder de liberalisering van de luchtvervoersmarkt tussen de EU en de ASEAN.

De Commissie moet via onderhandelingen komen tot passende bepalingen om de overeenkomst voorlopig toe te passen tussen de ondertekening en de inwerkingtreding ervan.

4. BEHEER VAN DE OVEREENKOMST

Elke partij is verantwoordelijk voor de handhaving van de overeenkomst op haar grondgebied en ten aanzien van haar onderdanen en luchtvaartmaatschappijen.

Er wordt een gemengd comité van vertegenwoordigers van de partijen opgericht dat verantwoordelijk is voor het beheer en de correcte toepassing van de overeenkomst.

De overeenkomst moet een snel, doeltreffend en bindend mechanisme voor geschillenbeslechting bevatten dat zal waarborgen dat de overeenkomst correct wordt toegepast.

Zonder afbreuk te doen aan het mechanisme voor geschillenbeslechting moet de overeenkomst bepalingen bevatten die kunnen worden toegepast indien de verplichtingen van de overeenkomst niet worden nagekomen, zoals de mogelijkheid om passende voorzorgsmaatregelen te treffen of om de krachtens de overeenkomst verleende rechten of voorrechten geheel of gedeeltelijk op te schorten.

5. HET VOEREN VAN DE ONDERHANDELINGEN

De Commissie voert de onderhandelingen overeenkomstig deze richtsnoeren en zorgt voor passende coördinatie met lopende en toekomstige onderhandelingen op andere relevante gebieden.

DECLASSIFIED

AFDELING 2

ONDERHANDELINGSPROCEDURE

De Groep luchtvaart is aangewezen als het bijzonder comité ter ondersteuning van de Commissie bij de onderhandelingen.

De onderhandelingen worden ruim op tijd voorbereid. Daartoe stelt de Commissie het bijzonder comité zo spoedig mogelijk in kennis van het voorziene tijdschema en de vraagstukken waarover moet worden onderhandeld, en zendt zij het bijzonder comité alle relevante documenten toe.

De onderhandelingen worden gevoerd op zodanige wijze dat alle betrokken belanghebbenden gedurende de onderhandelingen volledig en tijdig worden geraadpleegd.

Elke onderhandelingsronde wordt voorafgegaan door een vergadering van het bijzonder comité, zodat het bijzonder comité de mogelijkheid heeft standpunten en advies met betrekking tot de onderhandelingen op te stellen. De Commissie verstrekt aan het comité alle informatie die het nodig heeft om toe te zien op de voortgang van de onderhandelingen.

De Commissie brengt na elke onderhandelingsronde, in geval van nieuwe ontwikkelingen en in ieder geval ten minste elk kwartaal schriftelijk verslag uit aan het bijzonder comité over het resultaat en de voortgang van de onderhandelingen.

Onverminderd artikel 17 VEU kan de Commissie de leden van het bijzonder comité verzoeken haar gedurende de onderhandelingen als deskundigen bij te staan.